

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Andrey Marešové „Překladatelky z francouzštiny v dějinách překladu: české ženy a období po národním obrození“ (ÚTRL FF UK, Praha 2017)

Cílem předložené studie je vytvoření souhrnného přehledu překladů z francouzštiny pořízených českými překladatelkami ve 2. polovině 19. století, a to v kontextu soudobých diskusí na téma gender a feminismus. Diplomová práce, jejíž rozsah představuje 86 stran, má dvě části: obecnou – feminismus a gender (gender z pohledu vybraných vědních oborů, gender jako sociální konstrukt, gender v translatologii, postavení ženy ve 2. polovině 19. století v českých zemích, ženské spolky, české překladatelky) a část empirickou (sopsis překladů českých překladatelek, vydaných v letech 1850–1899). Takto zpracovaný přehled znamená rozšíření pohledu na české dějiny překladu ve zkoumaném období.

S výjimkou dílčích zmínek či poznámek o ženách překladatelkách, vyskytujících se v pracích věnovaných českým dějinám překladu, neexistuje žádný spolehlivý přehled přesahující skromný počet několika nejvýznamnějších překladatelek staršího období (19. století). Aby mohla být tato mezera postupně vyplňována, nezbyvá než nahlédnout na tuto problematiku způsobem, který vyjde vstříc hlediskům moderních, aktuálních studií probíhajících v oblasti genderu.

Než se autorka předložené práce dotkla otázky genderu v translatologii, musela se v její úvodní části nejprve vyrovnat s genderovou problematikou. V rámci prvních čtyř kapitol (členěných do podkapitol) tedy na 43 stranách textu (s. 11–52) postupně shrnuje a vysvětluje tuto problematiku od nezákladnějších definic a pojmů po složitější konstrukty. První kapitola nazvaná *Problematika genderu* definuje tuto kategorii včetně způsobu, jakým se k ní vztahuje feminismus v jednotlivých fázích svého vývoje. Výklad se dále prohlubuje a rozšiřuje o pohled vybraných vědních oborů jako biologie, sociobiologie a sociologie, psychologie, strukturální lingvistika. Tato úvodní část ústí do pohledu na gender jako sociální konstrukt. Diplomantka čerpá z odborné literatury zastoupené pracemi řady autorek (Simotová, Renzettiová, Gjuríčová, Morrisová). Aby se mohla přiblížit k nastolení otázky vztahu feminismus-gender-překlad, hledá východiska u dalších autorek (Simonová, Bondiová a Goddardová), a nezapomíná ani zmínit význam, který v této oblasti již dříve sehrála např. známá Francouzka Simone de Beauvoir, popř. později Julia Kristeva. Takto se dostává ke styčným bodům mezi feminismem a translatologií, jež vyvstaly teprve nedávno. Na teoretické rovině se dostává k problematice, která přitom translatology i samotné překladatele již dost dlouho zajímá – k feministickému překladu a ke změně v nazírání role překladatele, což je v odborné rovině záležitostí poměrně nedávná. Nejrozsáhlejší podkapitolu, v níž vyústí kondenzovaný výklad výše uvedené problematiky, *Když překládá žena...* (s. 28–32), uzavírá soupis (včetně lapidární charakteristiky) nejvýznamnějších odborných prací, které v dané oblasti vznikly. Na tomto místě vyslovuji Andree Marešové upřímný, neskonalý obdiv za způsob (koncizní a zároveň srozumitelný), jakým se s veškerou citovanou odbornou literaturou vypořádala.

Odborný rámec umožňuje následně nastolit téma postavení ženy v 2. polovině 19. století v českých zemích. Opět s oporou v odborné literatuře (Neudorfllová, Lenderová, Bahenská a kol.) se A. Marešová dostává od emancipačního hnutí a ženské otázky, které krystalizovaly v celé Evropě, k jejich specifickým rysům, jež se projevovaly v českých zemích (Malínská), a k periodizaci od úplných počátků ve 2. čtvrtině 19. stol. přes vznik ženských spolků (Spolek sv. Ludmily, Americký klub dam a další). Tato část studie je opět zakončena přehledem existujících kvalifikačních prací na toto téma.

Klíčovou, empirickou částí práce je kapitola *České překladatelky a jejich překlady vydané v letech 1850–1899*. V jejím úvodu diplomantka popisuje, jakým způsobem probíhal soupis představený ve zbývajících částech této práce. I když přiznává, že nejde o vyčerpávající seznam, je zřejmé, že práce na toto záslužné téma se úspěšně rozběhla – uvádí jména, žánry a konkrétní díla francouzských autorů v překladech nejvýznamnějších Češek. Následuje podkapitola *České ženy ve světle feminismu a Překladatelky z francouzštiny v dějinách překladu: komentované shrnutí dat* (doplněná grafy podávajícími přehled nejdříve časopisecky vydaných překladů a posléze i překladů knižních), ilustrující poměrně přesně zjištěná data v konkrétním čase). Další nespornou hodnotou, za kterou patří Andree Marešové rovněž velký dík, je abecední seznam jednotlivých překladatelek a podrobný bibliografický přehled překladů vydaných ve 2. polovině 19. století, zařazený na konec práce.

Závěrem je třeba podtrhnout, že diplomová práce A. Marešové je vynikajícím příspěvkem k českým dějinám překladu, po kterém je poptávka. Teď jí již nezbyvá než si přát, aby započaté dílo našlo v dohledné době své pokračovatele. Pokud by v něm byla ochotna pokračovat sama autorka např. formou doktorského studia, rozhodně bych ji podpořila. V její studii jsem neshledala žádná pochybení, zjednodušení ani mezery a konstatuji, že pro mne bylo potěšením ji oponovat. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím ji v ý b o r n ě.

V Praze 14. 5. 2017

PhDr. Šárka Belisová

